

Hagsmunir.is

Dalabyggð
Miðbraut 11
370 Búðardal

Dalabyggð, 19. janúar 2021

Efni: Athugasemdir við tillögu að breytingu á aðalskipulagi Dalabyggðar vegna vindorkuvers á Hróðnýjarstöðum

Við undirrituð mótmælum harðlega þeim áformum sveitarstjórnar Dalabyggðar að breyta nágrannajörð okkar, Hróðnýjarstöðum, í iðnaðarsvæði svo þar megi rísa gríðarstórt vindorkuver. Fyrirhuguð breyting á aðalskipulagi Dalabyggðar vegna áforma um uppbyggingu umfangsmikillar vindorkuvirkjunar í miðju landbúnaðarhéraði er án nokkura fordæma á landsvísu og er ljóst að svo umfangsmikil raforkuframleiðsla með tugum vindmylla örstutt frá heimilum fólks, frístundasvæðum, útivistarsvæðum og laxveiðiám getur aldrei orðið í sátt við samfélag þeirra sem hér búa og starfa og er til þess fallin að valda öllum hlutaðeigandi miklu fjárhagstjóni og skerðingu á lífsgæðum til frambúðar.

Við fordæmum þau vinnubrögð sveitarstjórnar að senda frá sér skjal sem þetta þar sem finna má órökstuddar og ósannar fullyrðingar eins og þá að þessi staðsetning uppfylli allar helstu kröfur sem gerðar eru um fjarlægð slíkra vindorkuvera frá helstu ferðaleiðum, ferðamannastöðum og mannbústöðum. Bæði skipulagsfulltrúi Dalabyggðar og starfsfólk Eflu sem skrifa skýrsluna hafa staðfest að engar slíkar kröfur eru til á Íslandi og því ljóst að verið er að villa um fyrir lesendum með þessari fullyrðingu. Auk þess er staðarvalið í algjöru ósamræmi við gildandi svæðisskipulagsstefnu Dalabyggðar, Reykhólahrepps og Strandabyggðar.

Við teljum að virkjun sem þessi muni hafa stórkostleg neikvæð áhrif á umhverfi, dýralíf og mannlíf Dalabyggðar með óafturkræfum hætti, auk þess sem engin þörf er á þessari orku á landinu. Þá yrði fjárhagstjón fyrir íbúa, sveitarfélagið og ríkið gríðarlegt eins og rökstutt verður hér á eftir.

Áhrif á umhverfi

Engin framkvæmd gæti hugsanlega haft eins mikil sjónræn áhrif og þessi. Vindmyllurnar munu sjást í tuga kílómetra fjarlægð og ekki nóg með að hér sé um stór og áberandi mannvirki að ræða, sem breyta ásýnd landsins gríðarlega, heldur eru þessi mannvirki á stöðugri hreyfingu og búin blikkandi ljósum með tilheyrandi áreiti.

Allt fyrirhugað framkvæmdasvæði er á landi sem flokkast sem votlendi samkvæmt [skilgreiningu Náttúrufræðistofnunar Íslands](#) og ef leggja á vegi og byggja undirstöður fyrir 40 vindmyllur á þessu svæði þá þarf að þurrka upp það votlendi með tilheyrandi losun á koltvísyringi. Þess háttar rask mun einnig hafa áhrif á vatnsbúskap Slýjuvatns, Lambhagavatns og Neðstavatns sem þá hefði

áhrif á þverá sem rennur í Fáskrúð, eina af bestu laxveiðiám landsins og setur þar með alla uppbyggingu þar í uppnám.

Áhrif á dýralíf

Í skjalinu segir að Hróðnýjarstaðir liggja utan mikilvægra fuglasvæða, en ef lesin er blaðsíða 230 í riti Náttúrufræðistofnunar Íslands [Mikilvæg fuglasvæði á Íslandi](#) þá má sjá að þar er Laxárdalsheiði skilgreind sem mikilvægt fuglasvæði. Einnig má þar sjá að skilgreining á svæðinu sem kallað er Laxárdalsheiði er „heiðarlöndin sem liggja á milli Hvammsfjarðar og Hrutafjarðar“ og er erfitt að sjá hvernig Hróðnýjarstaðir falla fyrir utan það. Vitað er að vindmyllur hafa gríðarlega mikil neiðkvæð áhrif á fuglalíf. Í Noregi hafa vindmyllur drepið tugi eða hundruð hafarna auk annara fugla. Sjá til dæmis [skýrslu](#) sem Náttúrufræðistofnun Noregs lét gera um fugladauða við vindorkuvirkjun þar í landi.

Við Breiðafjörð er aðal búsvæði hafarnarins á Íslandi auk þess sem aðrir friðaðir fuglar eins og álft og himbrimi halda mikið til á svæðinu sem kallað er Laxárdalsheiði. Auk þess koma til dæmis gæsir í hundraða eða þúsunda tali framan af heiðinni á haustin og lenda á túnum Hróðnýjarstaða, Vígholtsstaða, Spágilsstaða og nágrenni. Verður að teljast fráleitt út frá þessum staðreyndum að setja upp svo mikið sem eina vindmyllu á þessu svæði.

Áhrif á mannlíf

Augljóst er að ekki nokkur maður kýs að búa svo nálægt vindorkuvirkjun af þessari stærðargráðu, enda hafa rannsóknir og reynsla í öðrum löndum sýnt að svo mikið náþýli við þess konar virkjanir eru heilsuspillandi. Fjölmargar greinar hafa verið skrifaðar um þau vandamál sem náþýli við þessar virkjanir skapa fólki, til dæmis í Danmörku, Noregi og [Þýskalandi](#).

Hlutir eins og lágtíðnihljóð, skuggaflökt, áreiti af blikkljósum og stöðugri hreyfingu eru til þess fallnir að valda íbúum miklum óþægindum og hafa neikvæð áhrif á heilsu fólks og verðmæti eigna. Möguleikar nágrenna á nýtingu lands og fasteigna sinna rýrast einnig verulega.

Fjárhagsleg áhrif á íbúa

Verði af byggingu þeirra vindorkuvirkjana sem nú eru áformaðar í Dalabyggð, mun ferðaþjónusta í héraðinu bíða hnekki og fjöldi fólks verða fyrir fjárhagstjóni. Í Dalabyggð er all nokkur frístunda-byggð og margar af bestu laxveiðiám landsins eru í héraðinu, þar á meðal Laxá og Fáskrúð sem báðar verða fyrir beinum áhrifum af virkjununum. Fyrirhugaðar framkvæmdir stefna ofangreindu í stórhættu með tilheyrandi fjárhagstjóni fyrir landeigendur og aðra sem sinna ferðaþjónustu á svæðinu. Verðmæti fasteigna og jarða á svæðinu mun auk þess rýrast verulega.

Fjárhagsleg áhrif á Íslenska ríkið

Allir sem kynna sér orkumál á Íslandi, sjá að engin þörf er á vindorkuframléiðslu í landinu þar sem hér er nú þegar framleidd talsverð umfram orka með öðrum umhverfisvænum hætti. Einkafyrirtækin sem nú ráðgera að reisa vindorkuvirkjanir víða um land, geta ekki gert það nema með svokölluðum take-or-pay samningi, sem þýðir að þá kaupir ríkið (Landsvirkjun) alla orku sem vindmyllurnar framleiða. Á meðan standa aðrar virkjanir sem þjóðin hefur þegar fjárfest í kyrrar og nýtast engum. Þörf er á miklum og kostnaðarsömum breytingum hjá Landsneti sem er ekki með búnað til að höndla orkugjafa eins og vindorku sem kemur inn og fer út mörgum sinnum á dag. Fjárfesting í nýrri tegund orkuvera sem þessum lendir því á herðum skattborgara á endanum.

Fjárhagsleg áhrif á sveitarfélagið

Verði þessar skipulagsbreytingar að veruleika og verði af áformum um byggingu umræddra vindorkuvirkjana, mun sveitarfélagið verða skaðabótaskyldt gagnvart hagsmunaaðilum í nágrenninu vegna verðmætarýrnunar á eignum, skerðingar á lífsgæðum og takmörkunar á nýtingu jarða og annara eigna í nágrenninu um ókomna framtíð. Páll Rúnar M. Kristjánsson hæstaréttarlögmaður hefur kynnt sér málið og um þetta atriði og segir hann:

„Umræddar skipulagsbreytingar miða að því að skapa ákveðnum aðilum fjárhagslegan ábata með breytingum sem hafa neikvæðar fjárhagslegar afleiðingar í för með sér fyrir aðra. Þannig er skipulagsvaldinu beitt til að búa til eignaaukningu eins aðila en kalla um leið fram eignaskerðingu annars aðila. Úr verður veruleg skerðing á verðmæti nærliggjandi eigna án þess að fyrir slíku sé rökbundin nauðsyn. Við þær aðstæður skapast, lögum samkvæmt, bótaskylda þess sem fer með skipulagsvaldið og ljóst að sveitarfélagið mun þurfa að greiða umbjóðendum mínum bætur fyrir þá verðmætarýrnun sem verður á eignum þeirra. Sú greiðsluskylda mun fyrirsjáanlega verða umtalsverð. Umbjóðendur mínir hafa látið framkvæma bráðabirgðamat á slíkum bótarétti og af því má ráða að um sé að ræða kröfu sem fyrirsjáanlega verður yfir milljarði króna. Fullyrða má að sá bótaréttur mun sóttur að fullu og mun það gert með atbeina dómstóla ef þess reynist nauðsyn.“

Umrætt bótaákvæði er í 1. mgr. 51. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og hljóðar svo: „Leiði skipulag eða breyting á skipulagi til þess að verðmæti fasteignar skerðist verulega, umfram það sem við á um sambærilegar eignir í næsta nágrenni, á sá er getur sýnt fram á tjón af þeim sökum rétt á bótum frá viðkomandi sveitarfélagi.“

Um þetta eru til nokkrir dómar, m.a. þessir tveir:

- Mosfellsbæjardómarnir ([Hrd. 542-547/2015](#)): Sveitarfélag var dæmt til að greiða aðilum bætur þar sem sannað var í málinu að breyting á deiliskipulagi (stækkun grunnskóla í næsta nágrenni) hefði lækkað verðmæti fasteignanna.
- Stjórnugrís III ([Hrd. 523/2011](#)): Sveitarfélag dæmt til að greiða eigendum jarða bætur v. Skipulags. Með skipulaginu var heimilað að reisa svínabú á aðliggjandi jörð og var talið sannað að lyktarmengun o.fl. hefði valdið lækkun á verðmæti jarðarinnar og væri veruleg og sérstök skerðing.

Beinar athugasemdir við framlagt skjal, "Aðalskipulag Dalabyggðar 2004-2016 Breyting vegna vindorkuvers á Hróðnýjarstöðum – Tillaga 26.05.2020"

1. Í skjalinu er tekið fram að framkvæmdin falli undir lög um umhverfismat áætlaða nr. 105/2006 en ekki er minnst á rammaáætlun. Að okkar mati er ljóst að framkvæmdin fellur undir rammaáætlun en um það hafa aðilar samt deilt og þykja nógildandi lög ekki nógu skýr hvað það varðar. Með því að minnast ekki á rammaáætlun má ætla að Dalabyggð taki afstöðu með þeim sem telja að vindorkuver eigi ekki heima í rammaáætlun. Til upplýsinga þá liggur nú fyrir frumvarp á þingmálaskrá Alþingis um breytingu á lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/ 2011 þar sem aðlaga á löggin betur sérstöðu vindorkunnar og hvetjum við Dalabyggð til þess að bæta því við í lýsinguna að framkvæmdin falli undir rammaáætlun og taka þar með af allan vafa um að sveitarfélagið ætli sér ekki að fara gegn þeim lögum sem um þessi mál gilda.
2. Í kafla 1.1 stendur „Helstu þættir sem ráða staðarvali vindorkuvera eru; vindur, nálægð við flutningskerfi raforku, fjarlægð frá mannabústöðum, ferðamannastöðum og helstu ferðaleiðum. Forsendur fyrir breytingunni eru að landið er talið henta vel fyrir vindorkuver þar sem staðsetningin uppfyllir allar helstu kröfur sem gerðar eru til slíkra svæða.“ Þessi fullyrðing að staðsetningin uppfylli allar helstu kröfur sem gerðar eru, er ekki studd neinum heimildum og er beinlínis röng og verður að teljast grafalvarlegt að yfirvald setji frá sér skjal sem þetta með fullyrðingum og yfirlýsingum sem eiga við engin rök að styðjast. Bæði skipulagsfulltrúi Dalabyggðar og starfsmenn verkfræðistofunnar Eflu sem skrifaði skjalið fyrir Dalabyggð, hafa viðurkennt að þær kröfur sem vísað er til hér séu ekki til. Verður að teljast í hæsta máta óeðlilegt og jafnvel ólöglegt að setja fram slíkar fullyrðingar í opinberu skjali sem þessu.
3. Í kafla 1.1 er sagt að megin markmið með aðalskipulagsbreytingunni sé að staðsetja nýtt iðnaðarsvæði í landi Hróðnýjarstaða og gera grein fyrir tengingum þess við nauðsynleg veitukerfi, s.s. vegi og háspennulínur. Hins vegar er í skýrslunni hvergi gert grein fyrir hvar vegir að svæðinu muni liggja.
4. Í kafla 1.2 er getið umsagna sem sendar voru inn vegna skipulags- og matslýsingar og helstu athugasemdir tilgreindar. Ekki er minnst á harðorð mótmæli náganna og látið eins og þær athugasemdir sem við sendum inn skipti ekki máli í þessu samhengi eða eigi ekki við á þessu stigi málsins. Það er í hæsta máta óeðlilegt að íbúum sé gefinn kostur á að senda inn athugasemdir á þessum stigum málsins en þær athugasemdir séu svo augljóslega hunsaðar.
5. Kafli 1.3 virðist ófullgerður þar sem málsgrein endar á þremur punktum.
6. Í kafla 1.5 kemur fram að jörðin sé utan mikilvægra fuglasvæða en nokkuð ljóst er að einungis er verið að tala um í landfræðilegu tilliti en ekki með tilliti til þeirrar hættu sem fuglum gæti skapast af áflugi við vindmyllur enda hefur Náttúrufræðistofnun ekki kortlagt mikilvægi fuglasvæða m.t.t. áflugshættu.
7. Í kafla 1.10 er vitnað í jarðalög 81/2014, þau lög eru ekki til og líklega er átt við lög nr 81/2004.
8. Í kafla 2.1 er fullyrt að aðalskipulagsbreyting þessi sé í samræmi við Landsskipulagsstefnu. Að okkar mati er svo ekki og stríðir breytingin m.a. gegn eftirfarandi þáttum í Landsskipulagsstefnu:

- Að skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að lífsgæðum fólks
  - Að skipulag í dreifbýli gefi kost á fjölbreyttri nýtingu lands, svo sem til ræktunar, ferðaþjónustu og útivistar, í sátt við náttúru og landslag
  - Að skipulag landnotkunar stuðli að heilnæmu umhverfi og verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru og menningar og sögu sem felst í byggingararfi og landslagi
9. Í kafla 2.2 er fullyrt að aðalskipulagsbreyting þessi sé í samræmi við svæðisskipulagsstefnu. Að okkar mati er augljóst að svo er ekki og nægir að lesa kafla 4 um framtíðarsýn og leiðarljós og kafla 5 um svæðismat til þess að fullvissa sig um að breytingin er ekki í samræmi við þessa stefnu. Margt fleira sem breytingin felur í sér er í algjöru ósamræmi við stefnuna eins og til dæmis að stuðla verði að verndun votlendis.
10. Í kafla 2.2 og í kafla 2.3 er talað um að framkvæmdin styrki byggð og að mögulega verði hægt að nota orkuna í heimabyggð sem efli atvinnulíf enn frekar. Með þessu er verið að gefa í skyn að atvinnulíf í Dalabyggð geti ekki vaxið í dag vegna orkuskorts. Við gerum athugasemd við þetta þar sem ekkert bendir til að orkuskortur standi atvinnulífi Dalabyggðar fyrir þrifum í dag.
11. Við gerum alvarlegar athugasemdir við að einungis jákvæð áhrif séu skráð undir samfélag í töflu í kafla 4.2. Horft er framhjá þeirri staðreynd að framkvæmd sem þessi mun hafa mikil neikvæð áhrif á fólk og samfélag. Fólk er óttaslegið og reitt og vill alls ekki búa við hliðina á svona virkjun. Virkjunin mun hafa neikvæð áhrif á upplifun ferðamanna og uppbygging til dæmis Ljárskóga og Glerárskóga í kringum laxveiðiana Fáskrúð er í uppnámi. Jákvæðu punktarnir sem eru taldir upp eru algjörlega órökstuddir og að okkar mati að mestu rangfærslur, sem hlýtur að teljast óhæft í opinberu skjali.

Að lokum vísum við til áður innsendra athugasemda til Dalabyggðar og óskum eftir að þau lagarök sem finna má í bréfum þessum verði tekin til greina á þessu stigi málsins einnig:

2.2.2018 [Athugasemdir við skipulags- og matslýsingu](#)

28.6.2019 [Athugasemdir við skipulags- og matslýsingu](#)

Virðingarfyllst,

Arnór Björnsson, Ljárskógum

Bjarnheiður Magnúsdóttir, Glerárskógum

Björk Magnúsdóttir, Glerárskógum

Melkorka Benediktsdóttir, Vígholtsstöðum

Sigurbjörn Sigurðsson, Vígholtsstöðum

Sigurður Sigurbjörnsson, Vígholtsstöðum

Sigurborg H. Sigurbjörnsdóttir, Vígholtsstöðum (Melholt)

Smári Hjaltason, Ljarkoti

Steinunn M. Sigurbjörnsdóttir, Vígholtsstöðum (Húsholt)

Sveinn Sigurðsson, Vígholtsstöðum (Melholt)

Sævar Hjaltason, Ljarkoti

Viðar Waage, Glerárskógum